

tako boljših izdelkov za boljšo ceno dobiva. Narodna meja zamenjivanju je tam, ko stvari od drugih ne dobivamo po nižji ceni, kakor si jih sami načiniti moremo.

6. Ker je zamenjivanje tolikega pomena, vidimo tedaj lahko kolike potrebe so nam ljudje, ki ga opravljajo, t. j. trgovci. Trgovce imamo razločevati, na velike trgovce, štacunarje in kramarje. Veliki trgovci kupujejo in prodavajo blago doma ali na tujem le po velikih merah: dovažajo velike mere blaga in to porazprodavajo štacunarjem, kateri bi si posamezno nikakor ne mogli, ako ne za mnogo večjo ceno manjših mer dobivati. Štacunarji porazprodavajo sopen blago, kterega so v večjih merah od velikih trgovcev nakupili malim kramarjem in občinstvu za porabo. Trgovci bi ne mogli veliki kos sukna načeti za par laktov, za fant olja sod odbrviti, za fant kafeja celi žakelj odvezati; a kdo potrebuje le za eno sukno sukna, bi ga zato ne mogel 50 ali 100 laktov kupiti itd.: tukaj so zato velike potrebe in koristi štacunarji in kramarji.

7. Glavna skrb trgovčeva je, da blago kar mogoče po nizki ceni prodavati more: ker cenejše ko ga prodava, več kupeev ima. Zato ima veliki trgovci ali trgovci „par excellence“ izvažati blago, kterega po naj nižji ceni izvažati more in pospravljati ga tamo, kder ga naj leže na dobiček pospravi, a nakupiti drugega, kder ga naj leže po dobri mu ceni dobi in potem doma naj boljše porazproda. Isto tako ve štacunar in kramar, da boljše ko je jegovo blago in po nižji ceni ko ga prodava bolj se mu kupci množijo in toliko večje mu j zamenjivanje.

(Dalje prihodajie.)

Pod Lipo.

Podučeni in vgodni pogovori.

(Kmetje sedijo celo tiho okol mize in četejejo časnike.)

Ljubomir (nastopi, vsi vstanejo in se mu tiho priklo-nijo). No kaj pa ste danes vsi tako pobiti, kaj pa se je zgodilo?

Semenko. Kaj ne bi bili pobiti, ali nam Mura ni spet letos skorej vse seno vzela in še zvun tega pri njivah in senokošah mnogo kvara napravila.

Ljubomir. Da, da mnogo kvara, dela mnogo, ali ne samo nam, temoč tudi skoraj vsem srenjam na murskem polju od Radgone doli do medžimurske meje. Pa ne samo povodenj, kakor je bila spet letos, temoč sploh nam Mura po svojem krivem in ostrem toku zmirom jemlje senekoše in njive.

Blagotič. Prav imate gosp. učitelj. Jaz še se dobro spomnim, da so tamo, kder zdaj Mura teče, bili naj lepši travniki (senokoše) in naj boljše njive, pa vse je odnesla, in kaj je nam za to prinesla, skoraj celo nič, ker tamo, kder je prej Mura tekla raste zdaj samo vrbe drugo nič.

Ljubomir. Žalibog, da je to gola resnica in da se tok Murin vravnava, to jedino nam more pomagati. Muri-nega toka pa srenje vravnati nikakar ne morejo, druge pomoči jim tedaj biti ne more, kakor da napravijo vse skupaj prošnjo do deželnega zbora, da naj vravnava dežela Murin tok; pa ne samo Murin temoč tudi Pesničin tok se mora vravnati, ker Pesnica ravno vsako leto skorej toliko kvara dela kakor Mura. Tako prošnjo bodo naši poslanci v dežel-nem zboru radi podpirali, ker dobro znajo, da je sila po-trebna stvar.

Zalec. Letos se kaže sploh zlo nevihtno leto. Okoli Maribora je že letos trikrat toča padala in zadnjikrat mnogo kvara napravila; posebno niže sv. Petra okol sv. Barbare in Vurmberga. 9. in 10. t. m. je bila na Pohorju strašna ne-vihta in črez Polskavo, Frauhau, Hočeje itd. se je razljila huda ploha, ki je neizmerno mnogo kvara napravila in sicer ne samo v vinogradih, temoč tudi na senokošah in njivah.

Ljubomir. Tudi od mnogih drugih krajev prihajajo skorej vsak dan tako hudi glasi. Taka nesreča dojde ven-dar iz Božjih rok in zatoraj jo moramo celo mirno prenašati. — Sploh so zdaj za nas hudi časi! — Zdaj pa vam hočem spet neke politične stvari razlagati. Zadnjikrat me je Se-menko pital: Ktere posebne državne vravnave pa imamo. Na to mu danes odgovorim sledeče: Če ima celo državno oblast samo eden v rokah, cesar, kralj itd. se državna vravnava pravi monarhična in vladar monarh, samovladar; če pa ima državno oblast več ljudi v rokah, ktere si je ljudstvo izvolilo, se državna vravnava pravi ljudovladna,

republikanska in taka država republika ljudovladje.

Zalec. Ali se državne vravnave še dalje delijo?

Ljubomir. Delijo še se dalje, ker vsaka imenovanih državnih vravnav ima spet več vrst in sicer po razliki državnih ustav.

Semenko. Kaj pa je državna ustava?

Ljubomir. Državna ustava se imenuje ona temeljna postava, ktera odločuje in vredí raz-mere med ljudstvom in državno oblastijo.

Zalec. Kake vrste držav se tedaj nahajajo?

Ljubomir. Če je po temeljnih postavah ali ustavi vla-darjeva oblast celo ne stisnena se pravi monarhija ne-stisnena. Če pa je vladarjeva oblast po ljudskih pravicah ali po pravicah posebnih razredov ali stanov stisnena, pra-vimo taki monarhiji da je stisnena. Nestisnena mo-narhija pa ima spet več vrst. Absolutizem, avtokra-cija, despotizem, monokracija in samovladstvo. Vse to so vendar samo različna imena za eden in isti pomen. V vseh teh državnih vravnavah se misli, da je ljudstvo samo velika čreda ovac, ktera se mora zmirom na uzdi držati, da se lože striže. Če pri tem več ali manje vlada krvoločnost, ali se več ali manje svojevoljno postopa, to ne premeni glavne stvari. Svojevolnost in samo oblastje ne po-zaate postav, ne poznate nobene meje. Če se v monarhiji vladar voli, se pravi volitna monarhija in država volitna država. Če pa se vladarstvo v vladarjevi rodo-vini po posebnih postavah za nasledstvo v dedini, podeduje; se pravi monarhija dedinska in država dedna država. To naj bo zadosti o monarhični državni vravnavi.

Debelko. No Iglíč, kaj pa se vi danes tako kisto držite, kakor da bi vam bil pišike sir pojele, povejte nam kako smešnico ali zastavico, saj jih znate zadosti.

Iglíč. Smešnic znam toliko da bi jih vam lahko pripovedaval „Tisoč in edno noč“; mislil sem vendar, da niso vam povšeeči in zatoraj jih nisem hotel pripovedovati, pa danes tudi ne bom začel, samo kratko zastavico vam povem, namreč: Zakaj okna vmivamo?

Debelko. Ker so nesnažne.

Iglíč. Ne temoč, ker jih pra ti ne moremo! Drugokrat več.

Dopisi.

Iz Maribora. 16. t. m. je praznovala čitavnica ime-niten dan Českega naroda t. j. slovesno pokladanje temelj-nega kamena českemu gledišču. Zabava se je začela kmalu po osmih. Pevale so se navdušeno slovenske pesmi in vrstil se je govor za govorom. Predsednik g. dr. P. je pozdravil društvo in v kratkem ali živem govoru dokazal, kako iz malega raste veliko. Temu je priča slavnost ktero praznuje danes česki narod. Končal je govor s klicem: „Slava“ in „Na zdar“ narodu Českega! — Gromovita „Slava“ je odgo-varjala od navdušenih nasečih. Po tem je peval tri lepe slovenske pesmi g. M. ki so bile občno pohvaljene. G. pr. Š. je slavil v dalšem in krepkem govoru buditelje in kresnike čes-kega naroda in izklical je navdušeno „Slava Palackemu!“ Sledil mu je kratek govor g. pr. M. v katerem je povdarjal značajnost vrlih Čehov in je končal s klicem „Slava nevstra-šenemu voditelju slavnemu Rigerju. Na to je govoril g. Jedl. v imenu Čehov in se je zahvalil Slovencem za nji-hovo vdeleževanje česke narodne veselice o slovanski vzajemnosti. Le v tem geslu zmaga slovenska stvar toraj: „At žije slovanska vzajemnost.“ Za njim je še došlo več navdušenih govorov o naši bodočnosti o bratinski lju-bezni med Slovani.“ Tudi pesmice so se glasile noter črez polnoč. Pri besedi so se sošli vsi tukaj bivaioči Čehi v pol-nem številu, kar je priča, da znajo naši brati Čehi tako druš-tveno življene in jegove prikazni ceniti. Žalibog da tega ne moramo reči o svojih sorodnjakih, marsikterega smo pogre-šali, kterega smo gotovo pričakovali in o katerem smo prepri-čani, da bi bil lahko došel. Če pri takih priložnostih ne bo-demo pokazali, da nam je res mar za našo Slovansko stvar, se ne smemo čuditi, če bo naša stvar zmirom bolj pešala.

Iz Zavrča. Mali traven ima navadama svojeglavne šegavosti, s kterimi igra poljedelcem in vinogradnikom včasih žalostinko, toda ni pametarja, ka bi tako srdito bil nastavil Peruna, ki je sipal kvarno prkolicco s temnih svojih sedalšč. Zadnjega malega travna je toča orešne debelesti poškrebetala in polomastila skoro vse obalce po Velikem vrhu, Brezovci, Belskem vrhu, Korenjaku, Pestikah in dalje po Hrvaškem, na